

Gift, samboer eller «bare» kjæreste?

Stadig færre kjærestepar gifter seg direkte uten først å ha vært samboere. Og mange har erfaring fra flere samliv. Selv om nesten en tredel av alle enslige har en kjæreste, er det vanskelig å finne belegg for at flere yngre venter med å flytte sammen og i stedet har en stabil kjæreste.

Samboerskap slik vi kjenner det i dag, har ingen lang historie. Det startet rundt 1970, og det var helst unge personer som flyttet sammen uten å være gift. Med årene har samboerskap blitt mer og mer vanlig også i eldre aldersgrupper. Men det er fortsatt bare blant personer i 20-årene at flere er samboere enn gifte.

Antallet samboere i Norge er omtrent seksdoblet i løpet av de tre siste tiårene, fra vel 100 000 til knapt 600 000. Den sterkeste veksten ser ut til å ha funnet sted på 1980-tallet. Til forskjell fra tidligere tiders ugifte samliv har den moderne formen for samboerskap fått innpass i så godt som alle befolkningslag og er utbredt i alle deler av landet. Men det er noen sosiale og geografiske forskjeller.

I samme periode har giftermålene gått sterkt tilbake. Fortsatt ligger det an til at de fleste vil gifte seg før eller senere, men det skjer langt senere i livsløpet enn hva som var vanlig for en generasjon siden.

I eldre generasjoner så mange det som utenkelig å bo sammen uten å være gift. Og dersom det var barn på vei, ble veien til giftermål gjerne kort. I dag vil mange yngre knapt kjenne til uttrykket «å måtte gifte seg». Mer enn halvparten av alle førstefødte fødes i samboerskap.

Samboergenerasjoner – født etter 1950

Det er særlig generasjonene født etter 1950 som kan kalles typiske samboergenerasjoner. I denne artikkelen bruker vi våre nyeste tall fra LOGG til å se nærmere på særtrekk ved samboerskapene i disse generasjonene.

En kraftig nedgang i kjærestepar som gifter seg direkte, det vil si uten først å ha bodd sammen, har vært et typisk trekk ved de senere tiårs samlivsmønstre. Men er andelen som gifter seg direkte, fortsatt i tilbakegang, eller er bunnen nådd? Mange synes å mene at det har blitt vanligere å forlenge singelperioden tidlig i livet, det vil si drøye mer før en etablerer seg som par. Men er det slik, eller er dagens unge like tidlig ute med å flytte sammen som de var for noen år siden?

Det er velkjent at samboerskapene oftere enn ekteskap ender med brudd, og skilsmissehyppigheten har med noen unntak vært økende i mange år. Mange finner seg imidlertid en ny partner, slik at livet ikke bare byr på ett, men flere samliv. Men hvor mange samliv er det vanlig å ha?

Lars Dommermuth,
Turid Noack og
Kenneth Aarskaug Wiik

Studien av livsløp, generasjon og kjønn (LOGG)

LOGG 2007 er en nasjonal undersøkelse gjennomført av Statistisk sentralbyrå og forskningsinstituttet NOVA. Undersøkelsen består av den internasjonale studien Generations and Gender Survey (GGS) og andre runde av den norske studien Livsløp, aldring og generasjon (NorLAG). For nærmere beskrivelse, se første artikkel i dette nummeret av Samfunnsspeilet, 1/2009.

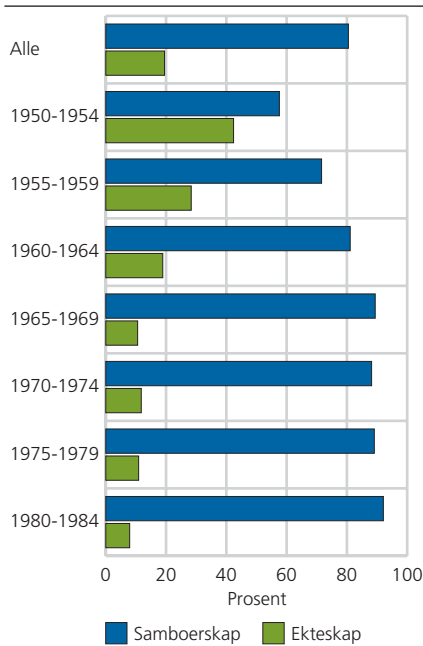

Lars Dommermuth (fra venstre) er sosiolog og forsker i Statistisk sentralbyrå, Seksjon for demografi og levekårsforskning. (ldo@ssb.no)

Turid Noack er seniorforsker i Statistisk sentralbyrå, Seksjon for demografi og levekårsforskning. (tno@ssb.no)

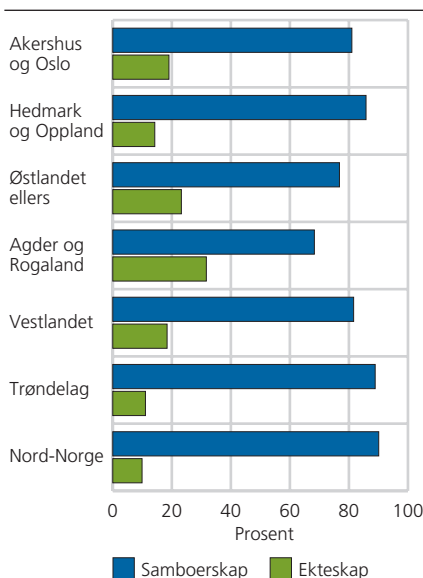
Kenneth Aarskaug Wiik er sosiolog og førstekonsulent i Statistisk sentralbyrå, Seksjon for demografi og levekårsforskning. (kaw@ssb.no)

Figur 1. **Type første samliv, etter fødselskohort. Kvinner og menn født 1950-1984 som lever i / har levd i samliv. 2007. Prosent**

Kilde: LOGG 2007, SSB og NOVA.

Figur 2. **Type første samliv, etter landsdel. Kvinner og menn født 1950-1984 som lever i / har levd i samliv. 2007. Prosent**

Kilde: LOGG 2007, SSB og NOVA.

Kjærester vet vi lite om fra før. Er det, som det har vært antydning, blitt flere som nøler med å flytte sammen, men gjerne har en stabil kjæreste?

Stadig færre gifter seg direkte

Andelen som gifter seg direkte uten først å være samboere, har lenge vært synkende i Norge. Her ser vi på kvinner og menn som ble født mellom 1950 og 1984, og som har levd i eller lever i samliv. Disse var mellom 23 og 57 år gamle da undersøkelsen ble gjennomført i 2007. Våre tall viser at andelen som velger å gifte seg uten tidligere samboererfaring, har sunket ytterligere. Andelen som giftet seg direkte, er aller høyest for dem som var født på begynnelsen av 1950-tallet. Mens omtrent fire av ti (42 prosent) i den eldste gruppen, født mellom 1950 og 1955, giftet seg direkte, valgte kun åtte av hundre personer av de yngste, født 1980-1984, ekteskap som første samliv. Ser vi alle fødselskohortene under ett, finner vi at én av fem (20 prosent) nordmenn født mellom 1950 og 1984 giftet seg uten først å ha bodd sammen en kortere eller lengre periode (figur 1).

Samlivsetablering er et personlig valg, men det kan like fullt tenkes at bosted, utdanning og andre sosiale forhold påvirker valget av samlivsformen.

Om vi velger samboerskap eller ekteskap som første samliv, varierer med hvor i landet vi bor. I figur 2 viser vi andelen som valgte samboerskap eller ekteskap som sitt første samliv blant personer bosatt i syv landsdeler. De syv landsdelene er Akershus og Oslo, Hedmark og Oppland, Østlandet ellers (det vil si Buskerud, Telemark, Østfold og Vestfold), Agder og Rogaland (Aust-Agder, Vest-Agder og Rogaland), Vestlandet (Hordaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal), Trøndelag (Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag) og Nord-Norge (Nordland, Troms og Finnmark).

Rogaland og Agder – en tredel gifter seg direkte

Figur 2 viser at det var kvinner og menn bosatt i Rogaland og i de to Agderfylkene som oftest valgte å starte sine «samlivskarrierer» med å gifte seg, mens samboerskap var betydelig mer populært som første samliv blant nordlendingene og trønderne. Mens nesten en tredel (32 prosent) av kvinner og menn født mellom 1950 og 1984 giftet seg direkte i Rogaland og i de to Agderfylkene, valgte rundt én av ti nordlendinger og trønderer å gifte seg første gang de levde i et samliv.

I landsdelen Østlandet ellers giftet én av fire (23 prosent) seg direkte, noe som innebærer at disse Østlandsfylkene kommer på andreplass i andelen som velger ekteskap som første samliv. Deretter følger Oslo og Akershus (19 prosent), Vestlandet (18 prosent) og Hedmark og Oppland (14 prosent) (figur 2).

Små utdanningsforskjeller i valg av første samliv

Fra tidligere studier vet vi dessuten at første samlivsetablering varierer med utdanningsnivå, og at det særlig er de med kortest utdanning som hyppigst gifter seg direkte, mens de høyt utdannede noe oftere velger samboerskap som første samliv (Wiik 2008).

De som ble født i perioden 1980-1984, var mellom 23 og 27 år gamle da undersøkelsen ble gjennomført i 2007, og mange vil ikke ha rukket å bli ferdige med en universitets- eller høgskoleutdanning. Høyere utdanning er dessuten blitt mer vanlig over tid. Siden utdanningsnivået varierer med alder, ser vi

i figur 3 derfor på andelen første samliv som var samboerskap etter utdanningsnivå i de ulike fødselskullene.

Av figur 3 kan vi se at andelen som valgte samboerskap som sitt første samliv, har steget tydelig i alle utdanningsgruppene. Å starte samlivskarrieren med et samboerskap er med andre ord blitt mer vanlig for alle, uansett utdanning.

Tre firedeler har samboererfaring

Én av fem kvinner og menn født mellom 1950 og 1984 er samboere her og nå, men forskjellene mellom de ulike aldersgruppene er store (figur 4). Det er minst vanlig å være samboer blant personer født i første halvdel av 1950-tallet (8 prosent), mens over en tredel av dem som er født mellom 1975 og 1979, for tiden lever i samboerskap (35 prosent).

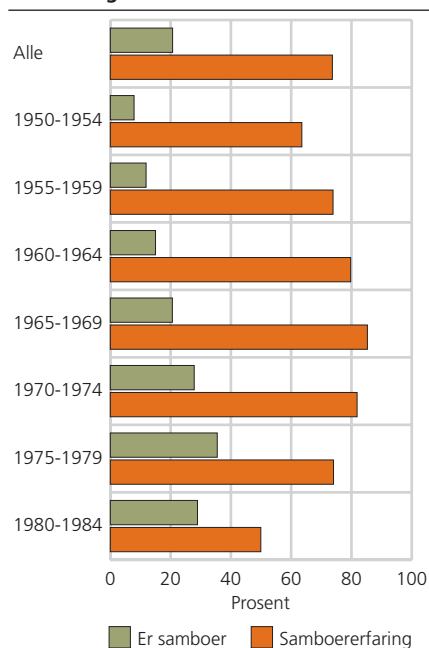
En betydelig andel nordmenn har levd i samboerskap minst én gang. I aldersgruppen 23-57 år (født 1950-1984) har rundt tre firedeler (74 prosent) egen erfaring med samboerskap. Størst andel med samboererfaring er det blant personer født på slutten av 1960-tallet (figur 4). Litt over fire av fem (85 prosent) personer født mellom 1965 og 1969, mot under to tredeler (64 prosent) av dem som ble født på begynnelsen av 1950-tallet, er eller har vært samboere. Halvparten i den yngste gruppa, født i første halvdel av 1980-tallet, har selv erfaring fra samboerskap. Disse var mellom 23 og 27 år gamle da undersøkelsen ble gjennomført i 2007, og andelen med samboererfaring blant disse må forventes å øke betraktelig etter hvert som de blir eldre.

Figur 4 viser også andelen som var samboere på intervju tidspunktet. I samsvar med den årlige statistikken var det forholdsvis flest samboere blant kvinner og menn som var sist i 20-årene og tidlig i 30-årene, altså de født mellom 1975 og 1979.

Andelen som har vært eller er samboere, varierer dessuten etter landsdel. Av figur 5 ser vi at mens noe over seks av ti (64 prosent) i Rogaland og Agderfylkene har erfaring fra ett eller flere samboerskap, har rundt fire av fem fra Trøndelag (80 prosent) og Nord-Norge (82 prosent) samboererfaring. Om lag samme andel (79 prosent) finner vi i Hedmark og Oppland. På Østlandet ellers og på Vestlandet har tre firedeler (76 prosent) erfaring som samboere. Den nest laveste andelen med samboererfaring finner vi i Oslo og Akershus der syv av ti oppgir at de selv har erfaring med samboerskap.

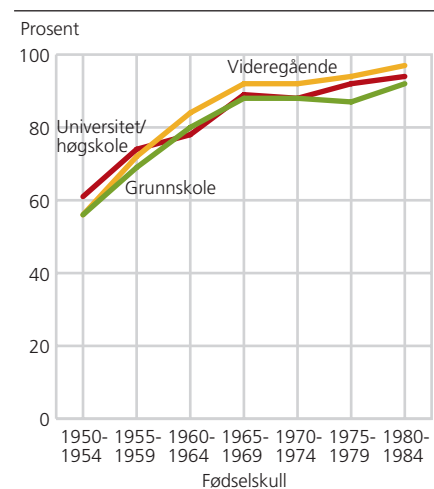
Samme regionale mønster finner vi når vi ser på andelen som for tiden er samboere.

Figur 4. Andel samboere og andel med erfaring fra ett eller flere samboerskap. Kvinner og menn født 1950-1984. Prosent

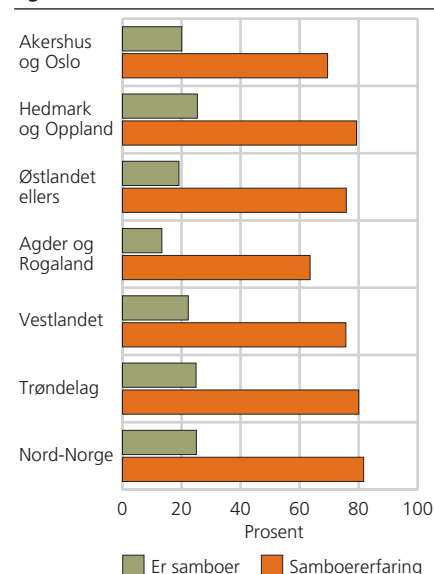
Kilde: LOGG 2007, SSB og NOVA.

Figur 3. Andelen med samboerskap som første samliv, etter høyeste fullførte utdanningsnivå. Kvinner og menn født 1950-1984 som lever i / har levd i samliv. 2007. Prosent

Kilde: LOGG 2007, SSB og NOVA.

Figur 5. Andel samboere og andel med samboererfaring, etter landsdel. Kvinner og menn født 1950-1984. Prosent

Kilde: LOGG 2007, SSB og NOVA.

Tabell 1. Medianalder ved første samboerskap for kvinner og menn født 1950-1980

	Alle	Menn	Kvinner
1955-1959	25,6	25,8	25,2
1960-1964	24,1	25,8	22,4
1965-1969	23,7	24,6	22,7
1970-1974	24,0	25,2	22,3
1975-1979	24,3	25,6	23,1
1980-1984	-	-	22,8

Kilde: LOGG 2007, SSB og NOVA.

Lik alder ved første samboerskap – nå som før

Alderen ved første ekteskap har økt kraftig i løpet av de siste årtiene og går fortsatt opp. Alderen ved første samboerskap er, derimot, endret lite. Medianalderen ved første samboerskap, det vil si den alderen da halvparten av årskullet har etablert seg som samboere mens de resterende fortsatt står uten slik samlivserfaring, varierer mellom 22,3 og 23,1 år for kvinner født 1960-1984 (tabell 1). Menn er erfaringsmessig senere ute med å inngå samliv, og for de jevngamle mennene varierer medianalder mellom 24,6 og 25,8 år.

De yngste, født mellom 1980 og 1984, var mellom 22 og 27 år gamle da undersøkelsen ble gjennomført. Blant disse hadde halvparten av mennene ennå ikke hatt et samboerskap. Deres kvartilalder, det vil si alderen da en firedel har inngått samboerskap, tyder på at samboerskap inngås tidligere. Det samme mønsteret finner vi hos de jevngamle kvinnene.

For personer født før 1960, det vil si de som i liten grad startet som samboere, ligger medianalderen ved første samboerskap godt høyere. For mange av disse dreier det seg nok om såkalt postekteskapelige samboerskap, det vil si samboerskap inngått etter oppløsning av et tidligere ekteskap.

Høyere utdanning – senere samlivsstart

Som vist i mange studier finner vi at jo høyere utdanning, desto senere samlivsstart. Det gjelder for både kvinner og menn, og forskjellene mellom de ulike utdanningsgruppene ser ut til å være økende. For personer født på 1960-tallet var det to år og to måneders forskjell i medianalder ved første samboerskap, mellom dem med lav og dem med høy utdanning. Denne forskjellen har økt med over syv måneder når vi ser på personer født på 1970-tallet.

Den økende forskjellen ser ut til å være et resultat av at de med kort utdanning har hatt et fall i medianalder ved inngåelse av samliv, mens de med midt og lang utdanning startet sine første samboerskap ved omtrent samme alder som tidligere. Her skal vi imidlertid huske på at de som nøyer seg med kun obligatorisk utdanning, utgjør en stadig mindre andel av årskullene: 17 prosent av dem som ble født på 1970-tallet mot 25 prosent av dem som ble født på 1960-tallet. Det kan bety at de som har lav utdanning, også skiller seg fra dem som har høyere utdanning på andre måter som kan tenkes å påvirke hvor tidlig en etablerer seg som samboer.

Store forskjeller mellom landsdelene

Det er ganske store forskjeller i alder ved første samboerskap etter hvilken landsdel vi ser på. Personer bosatt i Nord-Norge og Trøndelag er gjennomgående tre år tidligere ute med å bli samboere enn hva som er vanlig i Oslo og Akershus (tabell 2). Som nevnt før er det forskjeller i utdanningsnivå etter landsdelene, med klart høyere utdanningsnivå i Oslo og Akershus der en er senest ute med samboerskapene.

Hvor mange samliv?

Seriemonogamiet begynte en å snakke om allerede på 1960-tallet. Men det var først en del år senere, da samboerskapene ble allment utbredt blant de unge og skilsmissetallene gikk kraftig opp, at seriemonogamiet eller i det minste mer enn ett samliv, ble en realitet for mange.

Tabell 2. Medianalder ved første samboerskap, etter landsdel. Kvinner og menn født 1965-1984

	Alle
Oslo og Akershus	25,9
Hedmark og Oppland	23,3
Sør-Østlandet	23,4
Agder og Rogaland	24,7
Vestlandet	23,7
Trøndelag	23,2
Nord-Norge	22,5

Kilde: LOGG 2007, SSB og NOVA.

De aller fleste voksne menn og kvinner har, eller har hatt, minst ett samliv. Av dem som har kommet såpass opp i årene at de har hatt rimelig tid til å etablere seg (født 1950-1974), er det rundt 4 prosent av kvinnene og 7 prosent av mennene som verken har vært samboer eller gift (figur 6). Som samliv teller både samboerskap og ekteskap, men om et samboerskap har endt med giftermål med samme person, regnes dette som ett og samme samliv.

Som det framgår av figur 6, var det mange som ikke har levd i samliv av dem som var født sist på 1970-tallet og på begynnelsen av 1980-tallet. Disse var imidlertid såpass unge på intervju tidspunktet at andelen uten samlivserfaring ventelig vil bli vesentlig mindre etter hvert som de blir eldre. Figur 6 viser også at andelen uten samlivserfaring er størst for menn, og at kvinner oftere enn menn har mer enn ett samliv. Dette skyldes at kvinner begynner sitt første samliv tidligere, slik at de har hatt mer tid til å inngå mer enn ett samliv.

Om lag tre av ti av dem som var 37-57 år på intervju tidspunktet (født 1950-1969), hadde hatt mer enn ett samliv. Flestparten av disse hadde to samliv, mens om lag 5 prosent hadde hatt minst tre samliv.

Av kvinner og menn født 1960-1969 vil de aller fleste både ha rukket å inngå samliv og avslutte utdanning. Tabell 3 gir en oversikt over antall samliv etter utdanningsstatus for disse fødselskullene. Flest uten samlivserfaring finner vi blant grunnskoleutdannede og høgskoleutdannede menn (8 prosent). Av kvinner med grunnskoleutdanning er det, derimot, bare få (2 prosent) som verken har vært samboere eller gifte. Høyest andel med mange samliv (tre eller flere) finner vi for begge kjønn blant dem med kun grunnskoleutdanning (8 prosent).

Ikke gift eller samboer, men kanskje kjæreste?

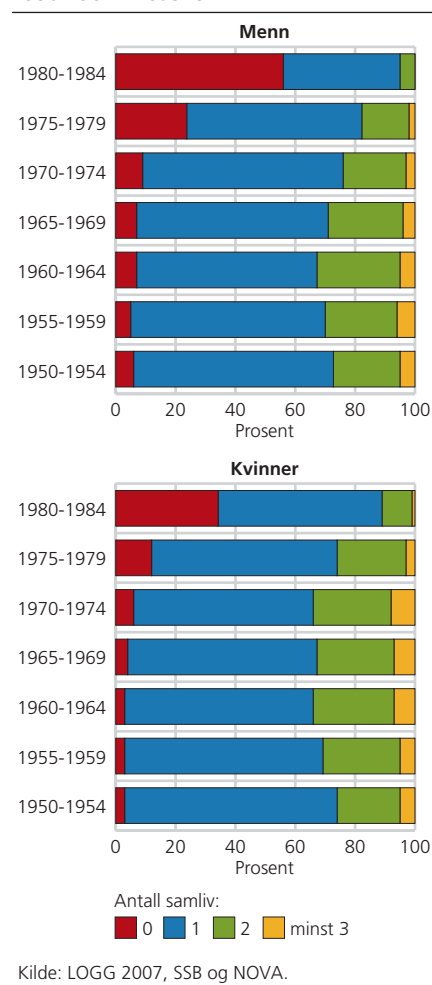
I de senere årene har det å være singel fått mye oppmerksomhet. Vi har visst en god del om hvor vanlig det er å leve uten ektefelle eller samboer, men ikke så mye om dem som er single i den forstand at de heller ikke har noen kjæreste.

I undersøkelsen vi her ser på, ble alle som ikke var samboer eller gift på intervju tidspunktet, spurt om de for tiden hadde en kjæreste de ikke bodde sammen med. Det ble også spurt om kjærestens kjønn. Kun 14 respondenter svarte at de hadde en kjæreste av samme kjønn.

Av dem som ikke var gift eller samboer, svarte nærmere tre av ti (28 prosent) at de var i et fast kjæresteforhold med en av motsatt kjønn, mens de resterende (72 prosent) var single (figur 7). I denne bolken har vi også tatt med de yngste og de eldste som ble intervjuet, det vil si alle i alderen 18-79 år (født 1928-1989).

Det er vanligere blant menn å ha en kjæreste enn hva tilfelle er for kvinner. Nesten en tredel av de enslige mennene (31 prosent), mot en firedel (25 prosent) av de enslige kvinnene i alderen 18-79 år, svarte at de for tiden hadde en kjæreste som de ikke bodde sammen med.

Figur 6. Påbegynte samliv fram til intervjuet. Kvinner og menn født 1950-1984. Prosent

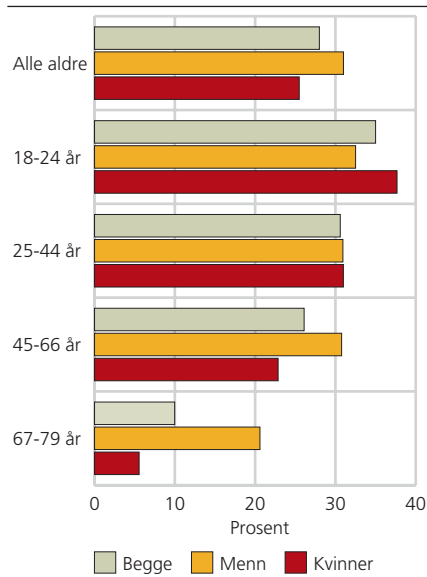
Kilde: LOGG 2007, SSB og NOVA.

Tabell 3. Samliv, etter utdanning. Kvinner og menn født 1960-1969. Prosent

	Antall samliv							
	Menn				Kvinner			
	0	1	2	3 eller flere	0	1	2	3 eller flere
Grunnskole	8	57	26	8	2	59	31	8
Videregående skole	5	63	28	4	3	64	26	7
Universitet/høgskole	8	66	24	3	5	66	23	5

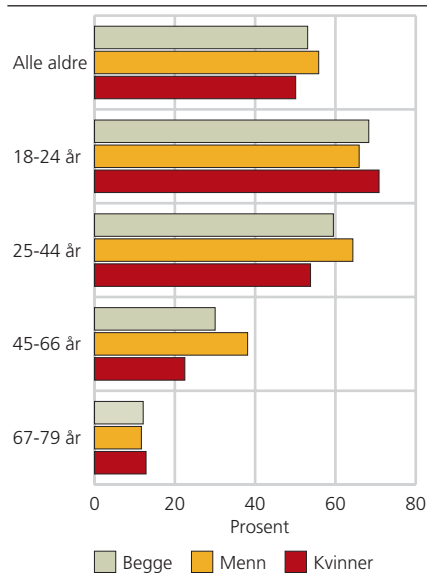
Kilde: LOGG 2007, SSB og NOVA.

Figur 7. Andel enslige med kjæreste, etter alder ved intervju tidspunkt. Kvinner og menn, 18-79 år. Prosent

Kilde: LOGG 2007, SSB og NOVA.

Figur 8. Enslige med kjæreste som har planer om å flytte sammen med kjæresten innen tre år, etter alder. Kvinner og menn, 18-79 år. Prosent

Kilde: LOGG 2007, SSB og NOVA.

Som ventet er det vanligst å ha kjæreste blant de yngste. Mer enn en tredel (35 prosent) av de yngste (18-25 år) hadde en kjæreste (figur 7). Blant dem som var i alderen 25-44 år, hadde om lag hver tredje (31 prosent) av dem som verken var samboer eller gift, en kjæreste. I aldersgruppen 45-66 hadde godt og vel én av fire (26 prosent) en kjæreste. Minst vanlig med kjæreste var det blant enslige personer i pensjonsalderen (67-79 år). Én av ti av dem hadde kjæreste.

Av de eldre var det forholdsvis langt flere menn enn kvinner som hadde kjæreste, henholdsvis 21 og 6 prosent. En grunn til dette kan være at eldre kvinner har et langt mindre «kjærestemarked» enn jevngamle menn. Det blir riktignok født noe flere gutter enn jenter, men siden menn gjennomgående dør noe tidligere enn kvinner, er det blant eldre flere kvinner enn menn i befolkningen. Dødelighetsmønsteret bidrar også til at flere kvinner enn menn opplever å bli alene fordi ektefellen faller fra. Ubalansen i potensielle kjærestekandidater for kvinner og menn forsterkes ytterligere ved at menn gjerne er to-tre år eldre enn sin partner. Aldersforskjellen er dessuten gjennomgående større for dem som etablerer seg for andre gang i livet.

Menn er senere ute med å få en kjæreste

Blant de yngste, derimot, er det noe flere kvinner (38 prosent) enn menn (33 prosent) som har kjæreste. På samme måte som menn er senere ute med å finne seg en samboer og å gifte seg, er de antagelig også senere ute med å få seg en kjæreste.

De som hadde kjæreste, ble også spurt om de hadde planer om å flytte sammen i løpet av de neste tre årene. Om lag halvparten (53 prosent) planla å gjøre det (figur 8).

Det er tydelige aldersvariasjoner i andelen som har planer om å flytte sammen med kjæresten. Nesten syv av ti i alderen 18-24 år og seks av ti mellom 25 og 44 år har slike planer. Tilsvarende er det under en tredel (30 prosent) av de middelaldrende og bare én av ti (12 prosent) av de eldre som har slike planer.

I en tidligere undersøkelse ble det spurt om hvorfor en ikke bodde sammen med kjæresten. Hensynet til andre familiemedlemmer og ønske om fortsatt å bo i sitt eget hjem ble nevnt av flere. Her finner vi antagelig de mest typiske representantene for den gruppen som gjerne er blitt kalt «særboere», de som har et stabilt parforhold og fungerer som et etablert par i forhold til slekt og venner, men likevel velger å bo hver for seg mesteparten av tiden (Troost og Levin 2003).

Menn planla noe oftere å ta steget over i samboernes rekke enn kvinner. Som vist i figur 8 svarte 56 prosent av mennene «ja» da de ble spurt om de planla å flytte sammen med den nåværende kjæresten i løpet av tre år, mot 50 prosent av kvinnene. Det er bare blant de aller yngste at kvinner i større grad regner med å flytte sammen med kjæresten. Nok en gang vitner det om at kvinner er tidligere ute enn menn med å etablere seg med egen familie.

Med unntak av de yngste kvinnene kan det også se ut til at kvinner i større grad enn menn foretrekker å bo for seg selv, selv om de har en kjæreste. En forklaring kan være at kvinner oftere enn jevngamle menn bor sammen med

ett eller flere barn, og av den grunn kanskje kan finne det vanskeligere å få en ny voksenperson inn i husholdningen.

Ingen tydelige nye trender

LOGG-undersøkelsen viser at samlivsmønsteret fortsatt er under endring, men avdekker ingen tydelige nye trender. Etter flere tiår med vekst i samboerskap har i dag en stor andel av befolkningen levd i samboerskap en eller annen gang i livet. I de typiske samboergenerasjonene, født fra 1950-tallet og utover, dreier det seg om tre av fire. Men de fleste gifter seg etter hvert. Samboerskap har med andre ord ikke overtatt for ekteskap. Spørsmålet om samboerskap og ekteskap er for de fleste ikke et enten-eller valg, men et både-og.

Samboerskap er blitt vanlig over hele landet, men de geografiske forskjellene er ikke visket ut. Fortsatt er det forholdsvis færre som velger samboerskap i Rogaland og Agderfylkene. Tradisjon og religion forklarer antagelig mye av dette mønsteret.

Alder ved første ekteskap fortsetter

å stige, men alderen ved første samboerskap har endret seg lite. De dataene vi presenterer her, bekrefter ikke utsagnene om at unge i dag gjerne venter lenger med å flytte sammen enn hva som var vanlig for noen år siden. Det ser tvert imot ut til at de med kort utdanning er blitt noe raskere med å inngå samliv, mens vi ikke ser noen endringer blant dem med middels og lang utdanning.

Etter hvert som samboergenerasjonene har blitt eldre, er det også blitt langt vanligere å ha hatt flere enn ett samliv, men få har flere enn to. Dette kan imidlertid endres om samboergenerasjonene fortsetter å være like omskiftelige på sine eldre dager.

De nye dataene har også gitt kunnskap om kjæresteforhold, noe vi visste lite om fra før. Tre av ti som ikke er gift eller samboere, har en fast kjæreste, men det er langt lengre mellom kjærestene blant pensjonistene. Pensjonister med kjæreste har i liten grad planer om å flytte sammen. Det er det først og fremst dem under 45 år som tenker på.

Ekteskaps- og skilsmissestatistikk har med årene i økende grad kun kunnet vise deler av samlivsutviklingen. Den type intervjudata vi presenterer her, som også fanger opp samboerskap og kjærestes, er derfor et viktig og nødvendig supplement til beskrivelsen av våre familieliv.

Referanser

Levin, I. og Trost, J. (2003): *Særbo – ett par, to hjem*, Oslo: N.W. Damm & søn.

Wiik, K. Aa. (2008): «You'd better wait!» Socio-economic background and timing of first marriage versus first cohabitation, *European Sociological Review*, Advanced Access published August 4, 2008, doi: 10.1093/esr/jcn045.